

De geestelijke figurant

Eric Bras

Voor een geestelijk verzorger in het ziekenhuis is het belangrijkste werk natuurlijk gesprekken voeren met patiënten. De omstandigheden rond zulke gesprekken zijn niet altijd ideaal. Vierpersoonskamers en tweepersoonskamers zijn vooralsnog gebruikelijk. Alles wat er gezegd wordt is hoorbaar en alles wat anderen zeggen of anderszins aan lawaai produceren, wordt ook gehoord en stoort mogelijk. Bovendien komen artsen, verpleegkundigen en allerlei ander volk voortdurend langs met een stortvloed aan vragen, acties, mededelingen etc. Veelal lijken deze witte jassen het bestaan van de geestelijk verzorger en zijn of haar noeste arbeid nauwelijks te registeren. Natuurlijk zijn er ook uitzonderingen. Artsen die de geestelijk verzorger zien en rechtsomkeert maken terwijl ze roepen: 'dit is ook zeer belangrijk'. En verpleegkundigen die op kousenvoeten naar binnen sluipen om een pompalarm af te zetten of een zak sondevoeding aan te koppelen.

De geestelijk verzorger is mede schuldig aan deze relatieve onbeduidendheid. Menig geestelijk verzorger beweegt zich als een schim door de gangen van de verpleegafdelingen af als een obscuur relict uit een voorbijge tijd. Waar hij de patiënt toeroept: 'Je mag er zijn!', mag hij er zelf nauwelijks wezen. Misschien geldt dit gevoel van onbeduidendheid wel het meest voor gesprekken op de kinderafdeling. Heb je normaal gesproken veelal te maken met alleen de patiënt, als het om kinderen gaat is de eigenlijke gesprekspartner meestal de moeder of de vader, terwijl het kind ook meestal in de kamer is. Daarnaast zijn er op kinderafdelingen erg veel zorgverleners, die – allen met de beste bedoelingen – om de patiënten heen draaien en hen proberen bij te staan. De enorme bedrijvigheid van ouders, patiëntje en verzorgers doorkruisen het gesprek voortdurend en doen de concentratie geen goed.

Pas geleden was ik weer eens bij een patiënt gevraagd op de kinderafdeling. Volgens het systeem had moeder na de operatie die haar dochter moest ondergaan behoefte aan gesprek. Bij de kamer aangekomen kreeg ik te maken met de moeder, een vriendin en het dochttertje: een zeer beweeglijk kind van zeven maanden oud. Tevoren had ik al even bij de verpleging gevraagd wat er gebeurd was. Bij het meisje was een oog verwijderd, vanwege kanker. Moeder en vriendin – die zich netjes op de achtergrond hield – spraken alleen Engels. Er ontspon zich – wat moeizaam – een gesprek, waaruit bleek dat niet zij, maar waarschijnlijk haar man bedacht had dat zij wel iemand nodig had om mee te praten. Verder bleek al snel dat ik hier met moslims van doen had. Zoals – lijkt het wel – ieder mens van zich af moet praten, deed ook deze moeder dat: de gebeurtenissen die zo'n twee weken in beslag hadden genomen werden minutieus verteld: de schrik, het verdriet, de spanning, maar ook de berusting: Allah heeft deze uitdaging op mijn weg gebracht en dus is het goed zo. Ondertussen was het meisje steeds onderweg om haar moeder te ontglippen en bleef mij met haar ene wonderschone oog stralend aankijken. Ik voelde mij toch weer gezien.